

Reported speech and thought

The corpus consists of three chapters derived from the novel *Se tapahtui täällä* (1999) by Raija Siekkinen. The novel is written in Finnish and contains 38 chapters that are divided into three sections. The segments of represented speech and thought are tagged one time each in the beginning of the segment. I have also put the segments of FDS in italics. The terminology used is established by Leech & Short (1981), McHale (1978) and Cohn (1978).

TERM	ABBREVIATION
Direct speech	DS
Indirect speech	ID
Free indirect speech	FIS
Free direct speech	FDS
Direct thought	DT
Indirect thought	IT
Free indirect thought	FIT
Free direct thought	FDT
Reported speech/Diegetic summary	RS
Narrated perception	NP
Psycho-narration	PN

Chapter XII (pp. 41-43)

Puhelin soi. Ääni oli tullut vieraaksi: nainen joka istui kuistilla kohotti katseensa kirjasta, ei noussut, antoi äänen kuulua vihlovana talon hiljaisuudessa, odotti että se vaikenisi. Se ei vaiennut. Hän nousi, etsi puhelimen, painoi sen hiljaiseksi. Pian se soi uudelleen, nainen odotti ja vihdoinkin nousi vastaamaan.

[RS] Miesääni esitteli itsensä, aivan tuntematon ääni, ja nimi. [DS] Olipa teitä vaikea jäljittää, ääni sanoi, minä siitä huvila-asiasta, ja [PN] nainen muisti; ja tunne, sellainen jonka voi kuvitella valtaavan haavoittuneen ja kuolevan eläimen, joka on etsinyt itselleen kolon missä piileksiä, valtasi hänet.

[DS] Onhan asia vielä vireillä, mies kysyi. [FDS] *On, tietenkin*, ja nainen katsoi ympärilleen, näki kuistin ja sen ikkunoista puut ja maan, jo paikoin sulan. [DS] On tietysti, hän sanoi. [FDS] *No niin, minä kävin siellä niinkuin puhe oli, komea paikkahan se on, kyllä sille ostaja löytyy, nyt vain pitäisi saada ne avaimet.*

[DS] Avaimet, nainen sanoi, näki että avaimet olivat paikallaan naulassa oven päällä, niin tietysti, hän sanoi, avaimet, ja [PN] hän muisti jalanjäljet lumessa; [DT] tietysti, hän ajatteli, [PN] näki miten mies on kierrellyt hinta-arvio mielessään, kurkkanut sisään, ja muisti sitten laskelman, joka yhä oli pöydällä. [DS] Jospa te pistäytyisitte tässä toimistossa jonakin päivänä, mies sanoi. [FDS] *Huomenna, ehkä?*

[FDS] *Huomenna.* [DS] Minä ajattelin että sitten vasta kun lumet ovat sulaneet, nainen sanoi, [FDS] sillä vieläkään hän ei ole löytänyt sitä, mitä on tullut hakemaan. [DS] Tämä, siis se paikka on silloin paljon kauniimpi, hän sanoi.

[FDS] *Ei mutta kuulkaas nyt. Kyllä ne ihmiset tahtovat ostaa niin aikaisin keväällä kuin mahdollista. Se on vähän niinkuin noitten veneitten kanssa. Eihän niitä kukaan juhannukselta osta.*

[FDS] *Onhan se niin kyllä.*

[FDS] *On se, kuulkaa. Naiset, ne tahtoo aina muuttaa kaiken, se on naisten luonto, ja sitten on sitä remonttia, aina. Hoidetaan vain nyt tämä asia käyntiin mahdollisimman nopeasti.* [DS] Niin kyllä, nainen sanoi.

[DS] Niin, en tiedä, oletteko itse käynyt siellä viime aikoina, mies sanoi, nyt [PN] hänen ääneensä oli tullut jotain uutta, ja nainen katsoi metsänrajan ja rannan, ei nähnyt ketään, ja [DS] mies puhui, minusta näytti että se sauna on jotenkin vinksallaan. [FDS] *Se pitää käydä sisällä katsomassa ettei muuri ole haljennut.*

[DS] Ei ole, nainen sanoi. [FDS] *Siis, olen käynyt ja katsonut saunan, eikä se ole haljennut, ja puhuessaan* [PN] hän muisti, miten oli istunut korkealla lauteilla ja kiukaan alla oli ritissyt tuli ja miten höyry oli sulkenut ikkunoista näkyvän maiseman, ja miten lämmin oli ollut, vaikka betonilattian nurkassa oli ollut jäätä.

[FDS] *No niin, sopiiko ensi viikko? Tiistai?* [DS] Sopii, iltapäivällä sopii hyvin, nainen sanoi, hyvästeli, painoi puhelimen mykäksi, kulki ulos ja alas rantaan, seiso siellä tupakkaa polttaen, kauan. [NP] Sula, hän näki, oli tämänkin päivän aikana laajentunut.

[PN] Sitten hän huomasi sen: kissa, ei jäniksenpoika, valkoinen, pentu vielä, oli puiden alla häntä tiiviisti tarkkaillen. Kun hän liikahti sitä kohti, se lähti, katosi. [PN] Kissa, kissanpoika, ylitalvinen kesäkissa, laiha: illalla hän pani portaiden juurelle maitokupin ja palan maksamakkaraa. Aamulla makkara oli syöty, maidosta jäljellä jäänyt tilkka kupin pohjalla.

Chapter XVIII (pp. 58-64)

Nainen näki punaisen auton; näki sen vilahtavan tienmutkassa, sitten katoavan koivikon taakse; hän odotti, että se palaisi sama tietä käännettyään autioksi jääneen maatalon pihamaalla, sortuneen navettarakennuksen luona: se ei palannut.

Hän meni ulos, kulki kohti tontin rajaa, siinä pysähtyi ja otti puhelimen taskustaan. [FIT] Kuuluiko koivikosta askelten alla katkeavan oksan rasahdus? Hän paineli numeron, [RS] puhui hiljaa: [DS] anteeksi että minä vielä häiritsen, hän sanoi, ja kuuli vastauksen: kyllä, kyllä, kaikki on sitä myöten selvää sitten, ja ääni tuli yhtäaikaan puhelimesta ja kuusten takaa; nainen kulki sitä kohti. [DS] Mies seiso selin, puhui, sanoi: näkemiin sitten, ja nainen vastasi: näkemiin.

Hitaasti mies kääntyi. He seisoivat katsoen toisiaan, mitään puhumatta. [RS] Sitten mies puhui. [PN] Myöhemmin hän muisti kiusaantuneena miten oli sanonut ne sanat, jotka oli valmistanut siihen tilanteeseen että kohtaisi naisen metsätiellä, tai koivikossa, ja jotka nyt, kun hän seiso piilossa nuorten kuusten takana puhelin yhä kädessään, olivat väärät; [DS] kas tämäpä sattui, hän sanoi, satuinkin juuri ajelemaan täälläpäin; näin hän sanoi, ja muisti kauan jälkeenpäin naisen

kylmän suoran katseen. [DS] Niin, minä siis olen, mies sanoi ja esittäytyi; [DS] ajattelin tulla vilkaisemaan, hän sanoi, ja nainen vain seiso, katsoi hänen ohitse, ja vihdoinkin [DS] sanoi: Tuo punainen auto on teidän?

[DS] Sen minä olen nähnyt aika usein täällä, nainen sanoi.

[DS] Niin, minulla on täällä näitä kiinteistöjä katsottavana, mies sanoi. [FDS] *Tämän saman tien varrella.*

[DS] Tämä tie päättyy puolen kilometrin päässä täältä, nainen sanoi. [FDS] *Siellä on autio talo. Perikunta on riidellyt vuosikymmenet, eivät ole voineet myydä.*

[DS] Niin, sellaista usein sattuu, mies sanoi. Hän pani puhelimen taskuunsa. Nainen seiso hänen edessään, takana olivat kuuset.

[DS] Jospa sitä nyt voisi katsoa kun tässä ollaan, mies sanoi. [FDS] *Taloo.*

Nainen seiso vielä hetken aloillaan; sitten hän kääntyi ja lähti kulkemaan kohti taloa. [PN] Nyt, kun hänen perässään kulki mies, joka tahtoi tehdä kaupat, tuoda ostajat, ja myydä, hän näki talon uudella tavalla: kauniina, korkeana, sen ikkunat suojattomina, muisti oravan joka juoksi katon yli, ja supikoiran, ajatteli kissaa; hän kulki kasvot jyrkkinä, lukittuina miehen edellä, sitten pysähtyi ja [DS] sanoi: Ovi on auki. [FDS] *Menkää vain katsomaan.*

Mies meni. [PN] Myöhemmin hän huomasi, ettei muistanut juuri mitään talon huoneiden järjestyksestä, siitä, missä oli seinissä paneeli ja missä tapetit, tai millainen oli takka: hän muisti kuistin suuren pöydän, ja sillä olevan avonaisen kirjan ja kirjan vieressä puoliksi syödyn näkkileivän, päällä pelkkää margariinia. [DT] Sätkevehkeet, hän ajatteli, ne olivat pienellä sivupöydällä, ei taida olla paljon rahaa käytössä. [NP] Tuvan hetekalla oli harmaa vanha armeijan huopa, kurtussa sillä tavoin, että siinä oli nukuttu päiväunet. Keittiön kaasuhellalla oli paistinpannu, siinä jäljellä palanen munakasta, sivupöydällä tyhjiä viinipulloja ja vatiin kerättyä pesemätöntä tiskiä. Yläkerrassa oli suuri vuode, sijaamaton, siinä auringonkeltaiset lakanat ja viisi tyynyä, mutta hän katsoi sängyn viereen: kirves. [FIT] Nainen siis pelkäsi täällä öisin, ja jos pelkäsi, miksi oli täällä: mitä tekemässä. Mies seiso kädet taskuissaan ja katseli vuodetta ja kirvestä, sitten nopeasti kääntyi, meni toiseen huoneeseen, ja siellä oli vain pöytä, tuoli, ja pöydällä kirjoituskone. Hän kumartui katsomaan paperia joka siinä oli, luki lauseen: »Aikaa kahden rakkauden välillä hän ajatteli kuin tilavaa, valoisaa huonetta, jonka ikkunoiden takana vuodenajat kiireettömästi vaihtuvat». Hän ojentautui, luki lauseen uudelleen, [IT] ajatteli, että tuollaisia lauseita kirjoittamalla tämä nainen siis ansaitsi elantonsa, näkkileivän, jonka päällä oli pelkkää margariinia, ja sätkeupakat; kun asiakkaat myöhemmin kysyivät, mahtuisiko pienempään huoneeseen vuode, ja oliko yläkerrassa komerotilaa, hän ei muistanut, sanoi mahtuvat ja olevan, mutta muisti vain tuon kummallisen lauseen: »Aikaa kahden rakkauden välillä», [PN] muisti huoneiden välillä olevan tasanteen, [RS] kertoi siitä asiakkaille ja [ID] sanoi että siihen kyllä komero mahtuisi. Hän kääntyi, kulki portaat alas, kulki eteisen ja kuistin läpi, ja pihalla, puutarhatuolissa istui nainen.

[DS] No niin, mies sanoi, kyllä me voimme siinä hinta-arvioissa pysyä.

[DS] Tämä tien varrella on viisi taloa, nainen sanoi. [FDS] *Niistä yksikään ei ole myytävänä.*

[DS] No mutta, mies sanoi, kyllä ihmiset teettävät arvioita, vaikka nyt saadakse kiinnelainan, kyllä sellaista tapahtuu.

[DS] Kiinnelainan, nainen sanoi.

[FDS] *Nyt kun hinnat ovat nousussa taas.*

[FDS] *Ja tulee sitä ajateltua ihan muutenkin. Kun ovat nämä kevätillat.*

Nainen katsoi kelloaan, ja myöhemmin mies muisti: kello oli ollut puoli kolme iltapäivällä.

[DS] Ajellessa, mies sanoi, on hyvä ajatella. [FDS] *Helppo. On helppo ajatella ja miettiä.*

[DS] Miettiä, nainen sanoi. Ja nyt hän katsoi miestä, näki tämän silmät, niissä jonkin lepatti, ja kasvot, jotenkin autiot, nainen ajatteli; ja hän näki harmaat housut ja paksupohjaiset suuret kengät, takki oli auki, näkyi musta kauluspaita sen alla: avioero ehkä meneillään, tai jotakin muuta, joka sitoi ajatukset.

[DS] Muistella? hän sanoi.

[FDS] *Muistella, niin miksipä sitä ei voinut niinkin sanoa; ja mies joka oli jo tehnyt lähtöä istuutuikin toiselle puutarhalatuolille.* [FDS] *Niin, kaikenlaista tuli tosiaan mieleen kun sillä tavoin ajeli pitkin keväisiä metsäteitä.*

[DS] No te tosiaan ajelette paljon, nainen sanoi.

[DS] Kyllä, hyvin paljon, nykyään, mies sanoi, ja nainen kuuli sanan 'nykyään', katsoi taas miestä, sytytti tupakan, [DS] sanoi: Minäkin ajelin yhteen aikaan, usein öisin, oli kesä, ja oli joitakin vaikeuksia elämässä. [DS] Ajoin usein rantaan, ja hän sanoi sen saaren nimen jonka pengertie yhdisti mantereeseen, siellä oli pieni, vanha sahatyöläisten aikoinaan asuttama kylä; ja mies nyökkäsi, tiesi paikan. [FDS] *Istuin siellä autossa, poltin kyllä siinä kai jotain selvisi.*

[DS] Niin, mies sanoi. Hän oli hiljaa, [DT] olisi lähdeettävä, hän ajatteli, ja istui siinä yhä vain ja sitten kertoi naiselle, sitä hän myöhemmin ihmetteli, tälle aivan tuntemattomalle ja hankalalle ihmiselle, vaimonsa kuolemasta, hirvikolarista, syyspäivästä joka oli ollut kirkas, tyyni, auringon valo kullankeltainen, [DS] sinä syksynä, mies sanoi, ruska oli poikkeuksellisen komea, pihlajien oksat raskaat marjatertuista, [DS] sää, hän sanoi, kenties houkutteli ajamaan liian kovaa.

[DS] Minulla on kahvia termoskannussa, nainen sanoi. [DS] Kelpaako, hän kysyi, ja [DS] mies vastasi kiitollisena, kädet saivat jotakin tekemistä; [PN] hetken ajan hän taas katui sitä, että oli lopettanut tupakoimisen. Nainen haki kahvin, kupit, sokerin, maitoja, ja kun he joivat kahvia, nainen lyhyesti, muutamain sanoin ja sellaisella äänellä, ettei asiasta sopinut mitään kysyä, [RS] kertoi taudista ja kuolemasta, ja heidän [RS] puhuessaan kevään nopea aurinko muutti väriään taivaalla, maassa puiden varjot siirtyivät, ja kun ne tavoittivat sen paikan pihassa, jossa he istuivat, mies vihdoon nousi: [FDS] *ei, täytyy todellakin nyt lähteä.*

Mutta hän seiso siinä, vielä, kädet taskuissa, helisteli auton avainta, [DS] sanoi: Sitä minä vain ihmettelin, mihin hän oli menossa.

[DS] Te ette tiedä? nainen kysyi, mies pudisti päätään, ja sitten lähti: [FDS] *palataan asiaan sen matokuurin jälkeen.* Nainen, hän näki, jäi istumaan tuoliinsa, tupakkaa polttaen, ja jokin valkoinen ja pieni oli tullut jostakin ja pyöri naisen jaloissa: [DT] se kissa, mies ajatteli.

Myöhemmin mies muisti kysyneensä naiselta, joko tämä oli löytänyt sen, mitä oli täältä tullut etsimään. Hän muisti vastauksen. [DS] Melkein, nainen oli sanonut.

Miehen mentyä nainen istui pihalla vielä kauan: vasta kun alkoi paleltaa, hän nousi, meni sisään, meni eteiseen ja otti seinältä soikean peilin. Hän asetti sen kuistin ikkunalaudalle, istui katsomaan kasvojaan, näkin saman, mikä miehen katseessa oli häntä häirinnyt.

[DT] Vain hyvin vähän uteliaisuutta, hän ajatteli.

Chapter XX (pp. 69-73)

[DS] Mutta mihin hän oli menossa, mies sanoi.

Hän oli tullut, tullut etukäteen ilmoittamatta, sanonut unohtaneensa pyytää naisen nimen johonkin paperiin: sopimus, nainen luki, ja kirjoitti nimensä.

Nainen istui maassa sanomalehden päällä ja siirsi taimia istutusruukuista suurempiin ruukkuihin: kumosi ruukun kämmenelleen, nosti multapaakun ja siinä kasvavan taimen uuteen ruukkuun jossa jo oli multaa pohjalla, kouri muovipussista uutta, kosteaa, mustaa multaa, ja paineli sen paakun ympärille. [FIT] Nimi oli kirjoitettu, paperi taiteltu miehen takin taskuun; varmasti tämä pian lähtisi. Mutta mies oli kulkenut edestakaisin, kulki siinä ikään kuin tarkastellen taloa tai tonttia, ja sitten istahti puutarhakeinuun. Ensimmäiset sinivuokot olivat puhkeamassa, ja koivujen juurilla sananjalat alkaneet keriä auki.

[DS] Kevät, tekee tuloaan vauhdilla, mies sanoi.

[FDS] *Tekee.*

[DS] Pitäisi olla kumikäsineet, mies sanoi.

Hän oli nähnyt että naisen kädet olivat karheat ja että kynsien alla oli multaa.

[DS] Niin pitäisi, nainen sanoi.

[FDS] *Täytyi vähän pitää huolta itsestään.*

[FDS] *Niin täytyisi.*

Nainen paineli multaa ruukkuun, nosti sitten kätensä, katsoi niitä, hieroi niistä multaa pois ja katsoi uudestaan. Ihon rypyt näkyivät mustina. Hän otti rintataskustaan tupakan, sytytti sen, [DS] niin kai pitäisi, mutta miksi, minkä tähden, hän sanoi.

[FDS] *Tai kenen.*

[DS] Niin, mies sanoi.

Hän katsoi kenkiään, ne näyttivät avuttomilta siinä vierellään jokunen avautuvat sinivuokko, suurilta ja raskailta. [DT] Ilmat olivat jo lämpimät, pitäisi ostaa toisenlaiset kengät, hän ajatteli, ja sitten [DT] hän ajatteli naisen kysymyksen toistaen: mutta minkä tähden, tai kenen.

He olivat vaiti. Nainen paineli taas multaa ja muisti kämmenten viivat, ne jotka katosivat, murtuivat, mies ajatteli kotona omassa naulassaan riippuneita kesämökin avaimia, he olivat vaiti ja yksin kumpikin.

Ja sitten [RS] mies oli puhunut vaimostaan, [ID] kertonut, ettei tämä ollut koskaan pitänyt ajamisesta, ja sitten oli kuitenkin yhtäkkiä ja mitään ilmoittamatta lähtenyt ajamaan, ja kuollut.

[DS] Ja hän oli esittänyt kysymyksensä: Mutta mihin ihmeeseen hän oikein oli menossa.

[DS] Niin, mihin, nainen sanoi. Ja sitten, auttaakseen miehen tämän valheen yli ja pois täältä, [DS] hän sanoi: Ehkä sittenkin vain ajelemaan, kun oli niin kaunis päivä.

[DS] Ei, mies sanoi. [FDS] *Hän ei ollut sen tyyppinen.*

[DS] Ehkä kuitenkin, nainen sanoi, hän varoi katsomasta miestä, teki työtään, kuuli, miten keinun ketjut narahtivat, miten mies huokaisi, ja [DS] vihdoinkin sanoi: Ei, en usko.

[FDS] *Sinne teidän kesäpaikkaanne?* [DS] Ehkä hän tahtoi olla yksin, ajatella, nainen sanoi, hän muisti, mitä kaikkea oli ajatellut sinä kesänä, jona oli ajanut iltaisin, monen viikon monena iltana, sahatyöläisten asuttaman saaren rantaan, [DS] sanoi mieheen katsomatta: Ja päivä oli kaunis, hän lähti katsomaan sitä paikkaa ja onko siellä kaikki kunnossa, aivan äkkiä vain, on sellaisia säitä jotka herättävät levottomuuden, liian kauniita, niinkuin tänään.

[DS] Ei, mies sanoi.

[FDS] *Mutta pitäähän sitä käydä, kyllä te sen tiedätte, syksyllä, ja keväällä, kun varkaat liikkuvat. Talvella pitää käydä lapioimassa lumet katolta, jos on tasakatto.* Nainen kumosi pienen ruukun sisällön kämmenelleen, asetti sen varoen isompaan ruukkuun, niitä oli hänen ympärillään jo pian sulkeutuva kehä.

[DS] Mutta etenkin syksyllä ja keväällä, hän sanoi, kun mies oli edelleen vaiti. [PN] Ja hän muisti, miten kauan oli siitä, kun hän viimeksi oli ollut täällä, muisti opiskeluaajan yksinäiset matkat tänne, sen miten oli tullut koivikosta ja nähnyt syksyn tumman, tynnen, kylmän veden, ja puut, niiden keltaiset lehdet harvat, sananjalat ruskeina lahomasa kohti maata, ja miten märät lehdet olivat takertuneet saappaiden varsiin, portaiden sementtiin, katon tervapahviin, ja miten maa oli ollut niistä liukas. Hän muisti miten oli tullut, avannut oven ja ollut perillä, ja miten vaikea oli ollut illan nopeasti pimetessä uskoa, että kevät vielä voisi tulla.

Mies katseli rohtuneita käsiä, jotka hitaasti, miettien, painelivat multaa hennon taimen ympärille.

[DS] Krasseja vain, köynnöskrasseja, nainen sanoi. [FDS] *Ne kipuavat tuota seinä puolenkintoista metrin korkeudelle.*

Kun mies ei vielääkään puhunut mitään, [DS] nainen sanoi: Eihän näistä mitään hyötyä tietenkään ole.

[DS] Niin, ehkä, ehkä hän oli menossa sinne, sittenkin, mies sanoi.

[DS] Minä luulen että oli, nainen sanoi.

Oli syksy, lokakuun puolivälin maissa; mies vaikenä hetkeksi, mietti miksi ei sanonut tarkkaa päivämäärää, vaikka sen niin hyvin tiesi; lokakuun puoliväli, niin, ja se syksy oli kirkas ja kuiva.
[FDS] *Ehkä hän oli menossa sinne, tosiaankin.*

[FDS] *Varmaankin oli. Jos sielläpäin on suppilovahveroa, tai puolukkaa, tai karpaloa?*

[FDS] *Niin, en tiedä. Tai siis, onhan siellä, tottakai; eikä mies kertonut naiselle sitä, että oli ollut jo myöhä, aurinko kohta laskemassa, ei sitä, että kesäasunnon avaimet olivat paikoillaan kotona omassa naulassaan, samassa kuin veneen, polkupyörien, autotallin, ja ettei vara-avainta ollut.*

[DS] Niin, on hyvin kauniita syksyjä, nainen sanoi.

Kerran oli ollut perhe. Oli tultu ruskan saatossa läpi metsän, syöty matkalla pakkasen kypsyttämiä puolukoita, ja piha oli ollut kuivien lehtien peitossa, en olivat kahisseet jaloissa, koivujen keltaiset, pihlajien punaiset, ja kun [DS] isä oli kysynyt, pitäisikö ne haravoida, [DS] äiti oli sanonut, että annetaan niiden maata keväeseen. [DS] Ne suojaavat ja ravitsevat maata, hän oli sanonut. Ja niin oli tehty.